

Medzinárodná komisia ESET Science Award na čele s nobelistom Kipom Thornom vybrala tohtoročných laureátov ocenenia. Výnimočným vedcom slovenskej vedy sa stal Fedor Šimkovic

Ocenenie výnimočných vedcov ESET Science Award pozná svojich nových laureátov. Vybrala ich medzinárodná komisia na čele s nositeľom Nobelovej ceny Kipom Thornom na základe náročného hodnotiaceho procesu. V kategórii Výnimočná osobnosť slovenskej vedy sa laureátom stal Fedor Šimkovic, v kategórii Výnimočný mladý vedec do 35 rokov je laureátom Tamás Csanádi a Ivan Varga sa stal laureátom kategórie Výnimočný vysokoškolský pedagóg.

Cieľom ocenenia ESET Science Award je vyzdvihnúť osobnosti slovenskej vedy, ktorých prínos je významný nielen pre Slovensko, ale aj v medzinárodnom vedecko-výskumnom priestore. Laureátov vedeckých kategórií Výnimočná osobnosť slovenskej vedy a Výnimočný mladý vedec do 35 rokov vybrala medzinárodná komisia na základe náročných kritérií medzi ktoré patria napríklad aktuálne vedecko-výskumné výsledky a publikácie, merateľné scientometrické údaje, zapojenie do medzinárodných vedeckých projektov, komunikácia a popularizácia, spolupráca s inými vedeckými odborníkmi, princípy vedeckej etiky, potenciálny dopad vedeckej práce na ďalšie oblasti života a aj ohlas blízkych spolupracovníkov či študentov.

Medzinárodnej komisii predsedal nositeľ Nobelovej ceny za fyziku profesor Kip Thorne, ktorý ju získal ako jeden z trojice vedcov za prvú priamu detekciu a pozorovanie gravitačných vln. Kip Thorne je jedným z popredných svetových odborníkov na astrofyzikálne implikácie Einsteinovej teórie relativity. V súčasnosti sa aktívne venuje popularizácii vedy, vrátane písania kníh, či spolupráci pri tvorbe slávneho filmu režiséra Christophera Nolana Interstellar, pri ktorom bol nielen poradca, ale aj spoluautor pôvodného konceptu filmu.

„Veda a technológie založené na vedeckom výskume sú kľúčom pri riešení problémov, ako sú pandémie alebo globálne otepľovanie, môžu zachrániť svet,“ pripomenul Kip Thorne počas svojho príhovoru k vedeckej komunite na Slovensku. *„Za rovnako dôležité považujem podnecovať rešpekt politikov a verejnosti k vede a k názorom vedcov. Potrebujeme tiež nové generácie svetových lídrov, ktorí budú viesť svet k zodpovedným a na vedeckých poznatkoch založeným riešeniam. Kľúčovým prínosom ocenenia ESET Science Award je práve táto inšpirácia a priblíženie významu vedy pre spoločnosť.“*

Ďalšími členmi komisie sú česká odborníčka na chémiu Hana Dvořáková, britská biologička Fiona Watt, nemecký fyzik Rolf-Dieter Heuer, nemecký chemik Ralf Riedel a maďarský matematik Tibor Krisztin. O laureátovi kategórie Výnimočný vysokoškolský pedagóg rozhodli zástupcovia slovenských vedeckých univerzít. Laureátov spoznala verejnosť prostredníctvom online vyhlásenia v stredu 14. októbra 2020.

Fedor Šimkovic, laureát kategórie Výnimočná osobnosť slovenskej vedy

Profesor RNDr. Fedor Šimkovic, CSc., pôsobí na Katedre jadrovej fyziky a biofyziky Fakulty matematiky, fyziky a informatiky Univerzity Komenského v Bratislave, kde vedie tím zložený z mladých vedcov a doktorandov. V rámci vedeckej činnosti sa zaoberá neutrínami, ktoré patria medzi najrozšírenejšie elementárne častice vo vesmíre. Vznikajú v jadrových reakciách na Slnku (vo hviezdach), pri zrážkach kozmického žiarenia s našou atmosférou, pri rozpade ťažkých jadier vo vnútri Zeme, ale aj v našom tele.

Vo svojom výskume využíva atómové jadrá ako laboratórium na štúdium fundamentálnych vlastností neutrín. Svojimi aktivitami pokrýva oblasti atómovej fyziky, jadrovej fyziky a fyziky častíc, s expanziou do astrofyziky. Tieto oblasti výskumu sú prepojené unikátnym procesom bezneutrínového dvojitého beta rozpadu jadier ($0\nu\beta\beta$), ktorý doposiaľ nebol pozorovaný a je predmetom obrovského záujmu vedeckej spoločnosti. Jeho cieľom je komplexný teoretický opis tohto procesu v spojitosti s problematikou teórií veľkého zjednotenia, štruktúrou jadier a atómov.

V portfóliu Fedora Šimkovica je aj množstvo medzinárodných spoluprác. Väčšinu vedeckých kontaktov nadobudol počas pobytov na Karls-Eberhard Univerzite v Tübingene. Veľmi cenná je pre neho spolupráca s medzinárodným ústavom v Dubne a s Ústavom technickej a experimentálnej fyziky ČVUT v Prahe. Publikoval mnoho článkov s jeho zahraničnými kolegami napríklad z CALTECHu, Univerzity v Ioannine, Univerzity vo Valparaiso, University College v Londýne, z ústavu v ITEP v Moskve a s mnohými ďalšími.

Posledných 7 rokov je jedným z hlavných organizátorov internacionálnych Letných škôl Bruna Pontecorva v oblasti fyziky neutrín, na ktorých prednášajú uznávaní vedci.

Tamás Csanádi, laureát kategórie Výnimočný mladý vedec do 35 rokov

MSc. Tamás Csanádi, PhD., z Ústavu materiálového výskumu Slovenskej akadémie vied v Košiciach skúma deformačné správanie keramiky v mikro/nano škále s cieľom vyvinúť novú pokročilú štrukturálnu keramiku s vylepšenou plasticitou. Vďaka tomu by bola spoľahlivejšia, a tým by mohla slúžiť ako alternatíva kovov, no s vyššou teplotou topenia a lepšou tvrdosťou a pevnosťou.

Nová štrukturálna keramika by mohla zlepšiť kvalitu a životnosť mnohých kovových strojov. Navyše, mohla by byť používaná ako ochranná vrstva pre materiály, ktoré zvyknú byť vystavené extrémne vysokým teplotám (nad 2000 °C), keďže kovové materiály takéto teploty neznesú.

Jedným z jeho najväčších úspechov bolo zistenie, že na mikroskopickej škále a za špecifických podmienok sa zrná keramického materiálu môžu deformovať. Pomocou mikro/nanomechanického testovania zistil, že keramika nie je taká krehká, ako sa myslelo. S najväčšou pravdepodobnosťou sa môže ohýbať. Jeho cieľom je prísť na to, ako toto správanie docieľiť aj vo väčšej škále, vďaka čomu sa budú môcť začať vyrábať materiály potrebnej veľkosti.

Svoje doktorandské štúdium začal na univerzite Eötvös Loránd University (ELTE) v Budapešti a vo svojej výskumnej činnosti pokračoval v Ústave materiálového výskumu Slovenskej akadémie vied v Košiciach.

Ivan Varga, laureát kategórie Výnimočný vysokoškolský pedagóg

Profesor RNDr. Ivan Varga, PhD., pôsobí na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave a jeho výskumný tím ako jeden z prvých na svete opísal široké lymfatické priestory v stene vajčkovodov a výskyt špecializovaných buniek imunitného systému potláčajúcich obranné reakcie vo výstelke vajčkovodov. Na tieto základné výskumy teraz nadväzuje a zisťuje, ako by sa dali nové poznatky využiť pri liečbe neplodnosti žien. Podarilo sa im tiež potvrdiť súvislosť medzi niektorými vrodenými chybami srdca a zmenenou mikroskopickou stavbou detskej žľazy.

V posledných rokoch sa intenzívne venuje aj inovácii názvoslovia používaného v mikroskopickej anatómii. V rámci medzinárodného expertného programu FIPAT sa s vedcami z iných krajín usilujú celosvetovo zjednotiť názvoslovie, aby sa odborníci bez ohľadu na svoje zameranie či štátnu príslušnosť vedeli vždy exaktne dohovoriť.

Pedagogickú a vedeckú prácu na výskumných univerzitách vníma ako spojené nádoby, keďže učitelia študentom sprostredkujú najnovšie poznatky, ku ktorým svojim výskumom aj sami prispievajú. Podľa jeho názoru rozvíjajúcich disciplínach je odovzdávanie najnovších informácií nevyhnutnosťou. Myslí si, že dobrý učiteľ musí z obrovského množstva poznatkov zvýrazniť tie, ktoré študent v praxi využije. Stotožňuje sa so životným krédom svojho otca, že by bolo tragédiou, ak by raz žiaci neboli múdrejší od svojho učiteľa.

„Všetci laureáti ale aj finalisti ocenenia sú príkladom toho, ako by mala vyzerat' súčasná veda na Slovensku. Ich vedecká práca je prepojená na medzinárodný výskum a pozerá na problémy aj z pohľadu iných vedeckých odborov. Ich výskum tiež odpovedá na súčasné problémy, ktorým čelí slovenská či medzinárodná spoločnosť. Laureátom gratulujem a prajem im ďalšie úspechy v ich vedeckej práci,“ hovorí Richard Marko, generálny riaditeľ spoločnosti ESET.

Viac informácií nájdete na www.esetscienceaward.sk

O Nadácii ESET

Nadácia ESET vznikla v roku 2011 a medzi jej primárne aktivity patrí rozvíjanie vzdelania v oblasti informačných technológií, internetovej bezpečnosti, popularizácie vedy a výskumu, ako aj podpora projektov týkajúcich sa občianskej spoločnosti. Počas úspešných ôsmich rokov svojej existencie Nadácia ESET vytvorila dlhodobé partnerstvá s organizáciami, ktorých ciele a výstupy prispievajú k naplneniu jej smerovania. Viac informácií nájdete na www.nadaciaeset.sk

O spoločnosti ESET

Spoločnosť [ESET už vyše 30 rokov](#) vyvíja popredný bezpečnostný softvér pre firmy i domácich používateľov na celom svete. Vďaka riešeniam chrániacim koncové a mobilné zariadenia a servery, šifrovaniu a dvojfaktorovej autentifikácii umožňujú firmám a organizáciám využívať plný potenciál ich technológií. ESET drží rekord v počte VB100 ocenení, ktoré udeľuje britský Virus Bulletin, vysokorešpektovaná nezávislá testovacia organizácia. Týždenník Trend ocenil ESET šesťkrát titulom Firma roka.

ESET sídli v Bratislave, regionálne pobočky má v Prahe (ČR); Jene, Mníchove (Nemecko); Bournemouthe (Veľká Británia); San Diegu (USA); Toronte (Kanada); Buenos Aires (Argentína); Sydney (Austrália), Singapure a japonskom Tokiu. Výskumné a vývojové centrá sú okrem Bratislavy, Košíc, Žiliny, Prahy a Brna aj v poľskom Krakove, britskom Tauntone, kanadskom Montreale a rumunskom Jasy. ESET má zastúpenie vo viac ako 200 krajinách a územiach sveta.

Kontakty pre médiá

Michaela Lukovičová
Seesame Communication Experts
+421 907 627 189
lukovicova@seesame.com

Paulína Böhmerová
Nadácia ESET
+421 917 393 253
info@esetscienceaward.sk